

БЪЛГАРСКИ ВЕСТИ BOLGÁR HÍREK 04 · 2017

ВЕСТНИК НА БЪЛГАРИТЕ В УНГАРИЯ

WWW.BOLGAROK.HU

A MAGYARORSZÁGI BOLGÁROK KÉTNYELVŰ HAVILAPJA

© ЖЕНЯ БОЗУКОВА · ZSENJA BOZUKOVA

Великият пост – време за въздържание от грех

Фотоизложба на Женя Бозукова · Zsenja Bozukova fotókiállítása · Легендарните пазари на българските градинари в Унгария: пазарът Халер · A bolgár kertészek legendás piacai Magyarországon - a Haller piac

„НЕ СГРАДА, А ДОМ“

През 2016 година Дружество-то на българите в Унгария и Българското републиканско самоуправление осъществи две големи инвестиции. Осъвременена бе вентилационната инсталация в Българския културен дом и бе въведена т.нар. „зелена енергия“ със слънчеви батерии. Друг значителен резултат е реконструирането на канализационната система на сградата на ул. „Байза“ 44, застилането на двора с нови плочки и озеленяването му, както и пълното обновяване на водния блок и сервизните помещения на първия етаж. На този фон се обърнахме с въпроси към г-р Данчо Мусев, председател на Българското републиканско самоуправление, за плановете през 2017 г.

Български вест Какви са целите, които си поставя Българското републиканско самоуправление през 2017 г.?
г-р Данчо Мусев Камо се има пред-

вид, че през 2017 г. за българите в Унгария не предстои голям юбилей, бих могъл да кажа, че ще се облегнем спойно в креслото, поглеждайки назад към постигнатите успехи. Правилно би било, но никак не е вярно. Тази година отново сме изправени пред важни предизвикателства. Изключително е положението ни измежду унгарските националности и техните общности, тъй като навярно само ние разполагаме със собствен културен дом. Неговото осъвременяване започна още миналата година. Бихме искали да облекчим натовареността на партерните помещения с издигането на нов етаж, където да бъдат разположени съблекални, душовете и една малка репетиционна зала. В момента сме на етап проучване и анализ, тъй като трябва да се направят измервания на сградата и статически анализ. А осъществяването на проекта изисква няколко години.

БВ С какви разходи е свързана тази сериозна инвестиция?

ДМ По предварителни изчисления разходите ще възлязат на няколкостотин милиона. Естествено, не хвърчим в облаците нито при планирането, нито при реализацията. Искаме да осъществим реконструкция, която да е образцова и в европейски порядък. Нашите деди са създали такива духовни и материални ценности, които остават жизнеспособни и в XXI век. За тези ценности ние сме изградили една формална рамка, която искаме да я осъвременим. Наясно сме, че това не може да стане от семейни дарения, както са направили преди 60 години българските градинарски семейства при поставянето на основния камък на културния дом. Други са техническите изисквания за проекта, друг е размерът на разходите. Разчитаме на гражданите органи, на подкрепата на местните български самоуправления, на Републиканското и на Столичното българско самоуправление.

БВ Какви са задачите в областта на образованието и културните връзки през годината?

ДМ Особено важно е съхраняването на родния език и възпитаване на „поколение на роген език“. Затова е необходимо да се разработват учебници по български език, по което работим от години. Тази година подготвяме учебник за II клас, а през следващата година искаме да излязат учебници и учебни тетрадки за III–IV клас. Да покроем целия спектър от учебници чак до гимназията и по този начин да осигурим система от изисквания и стратегия за обучението на български език в чуждозикова среда. Естествено, ние се опираме на учителите и на специалисти по български език при създаването на новите учебници, за да могат те максимално да отговарят на потребностите и езиковите умения на младите българи, които се обучават тук, а посредством

дигитализацията на учебниците отговаряме и на предизвикателствата на новата епоха.

Щом говорим за училище, предстои едно важно техническо обновление, което ще улесни мнозина. Става въпрос за реконструкцията на асансьора на ул. Байза, благодарение на което ще бъде осигурена достъпност в цялата сграда.

Важно е българската общност да разбере важността на тези технически реконструкции, да ги чувства като свое дело. Ние можем да запазим постигнатите успехи, само като успеем да осигурим подходящата техническа рамка, съответстваща на днешното време. Надяваме се окъществяването на този проект да бъде резултат на обединените усилия на всички нас. Сградата всеки може да притежава. Лично аз бих искал българите в Унгария, нашите деца и внуци да гледа на съоръжението на ул. „Вагоху“ не като на сграда, а като дом на собствената си идентичност и култура, люлка на общността ни, и през следващите 100 години.

„NE CSAK HÁZUNK
LEGYEN, HANEM
OTTHONUNK IS!“

А 2016-ос évben két nagy beruházási projektet bonyolított le a Magyarországi Bolgárok Egyesülete és a Bolgár Országos Önkormányzat. A Bolgár Művelődési Házban megvalósított légtechnikai korszerűsítést, továbbá a megújuló napelemes „zöld energia“ alkalmazását. A másik nagy eredmény a Bajza utcai épület csatornarendszerének, udvarburkolatának és udvarparkosításának komplett újragondolása és megvalósítása, valamint az 1. emeleti vizesblokk és kiszolgáló helyiségek teljes felújítása volt. Ennek fényében kérdeztük a 2017-es tervekről és lehetőségekről dr. Muszev Dancsót, a Bolgár Országos Önkormányzat elnökét.

Bolgár Hírek Mik a Bolgár Országos Önkormányzat tervei és célkitűzései az idei évre nézve?

Dr. Muszev Dancso Tekintettel arra, hogy 2017-ben jelentősebb jubileuma nincs a magyarországi bolgárságnak, akár még azt is mondhatnám, hogy nyugodtan hátradőlhetünk és visszatekinthetünk eddigi sikereinkre. Ez természetesen helyes, de messze nem lenne igaz. Fontos kihívások elé nézünk az idei esztendőben is. A Magyarországon működő nemzetiségi önkormányzatok és közösségek tekintetében egészen ritka helyzetünk van, hiszen talán csak mi rendelkezünk saját művelődési házzal. Ennek korszerűsítése már a tavalyi évben megkezdődött. Idén szintraépítéssel szeretnénk tehermentesíteni a földszinti színháztermet úgy, hogy a leendő kiszolgáló helyiségek, – öltözők, zuhanyzók és egy kisebb próbaterem is – az emeleten kapnának helyet. Jelenleg a felmérés stádiumánál tartunk, fontos a meglévő épület és földem statikai elemzése. A megvalósítás természetesen több évet venne igénybe.

BH Milyen költségkihatásokkal járna ez a komoly beruházás?

MD Előzetes becslések szerint több százmilliós tétellel számolhatnánk a kiadási oldalon. Természetesen nincsenek földtől elrugaskodott álmaink sem a tervek, sem pedig a kivitelezés tekintetében., de azért egy európai mércével is példaértékű létesítménybővítést szeretnénk végrehajtani. A nagyszüleink olyan szellemi és fizikai értékeket hoztak létre, amelyek még a 21. században is életképesek. Ezekhez az értékekhez megteremtünk egy formai keretet, és az új kor követelményeire igazítva szeretnénk ennek a formai keretnek a korszerűsítését megvalósítani. Tisztában vagyunk azzal is, hogy ezt már nem lehetne pusztán családi adakozás révén elérni, mint ahogy tették azt 60 évvel ezelőtt a bolgár kerítés családok ennek a művelődési háznak alapkövetelénél. Más a projekt technikai követelményrendszere és mások a költségek nagyságrendjei is. Számítunk a kormányzati szervek, a helyi bolgár ön-

kormányzatok, valamint az Országos és a Fővárosi Bolgár Önkormányzat támogatására is.

BH Az oktatás-képzés és a kulturális kapcsolatok területén milyen célok és lehetőségek fogalmazódnak meg az idei évre?

MD Kiemelten fontos anyanyelvünk megőrzése és az „anyanyelvi utánpótlás” kinevelése. Éppen ezért szükséges a bolgár nyelvű tankönyvkiadás megújítása is, amelyen már évek óta dolgozunk. Az idei évben készülnek el a 2. osztályos tanulók tankönyvei, jövőre pedig szeretnénk a 3.–4. osztályosok tankönyveit és munkafüzeteit is megjelentetni. Így a gimnáziumig bezárólag lefedjük az oktatási spektrumot, egyúttal megteremtjük az idegen nyelvi környezetben zajló alapfokú bolgár oktatás követelményrendszerét és stratégiáját. Ehhez természetesen igénybe vesszük pedagógusok, bolgár nyelvész szakemberek segítségét is az új tankönyvek kialakításakor, hogy azok már minél jobban alkalmazkodjanak az itt élő és tanuló bolgár fiatalság igényeire és nyelvi lehetőségeire, továbbá a tankönyv digitalizáció révén az új kor kihívásaihoz is.

És ha már az iskolánál tartunk, van még egy fontos technikai újítás, amely sokak életét teheti kényelmesebbé a jövőben. Ez pedig a Bajza utcai épület liftkorszerűsítése, amelynek köszönhetően teljes egészében akadálymentesített lesz az intézmény.

Fontos, hogy a közösségünk átérezze és leginkább magáénak érezze ezeknek a technikai az építkezéseknek, korszerűsítéseknek a fontosságát. Az eddig elért eredményeinket csak úgy tudjuk méltóképpen megőrizni, ha ennek a modern korhoz igazodó műszaki keretrendszerét is biztosítjuk. Reményeink szerint ennek megvalósítása egy nagy összefogás eredménye lesz! Háza mindenkinek lehet, de Én személy szerint azt szeretném, hogy a magyarországi bolgárok, a gyerkeink, unokáink a Vágóhid utcai létesítményünkre, nemcsak mint egy művelődési házra, hanem saját identitásunk és kultúránk otthonára, közösségi életünk bölcsőjére is tekintsenek az elkövetkezendő 100 évben.

ВЕЛИКИЯТ ПОСТ – ВРЕМЕ ЗА ВЪЗДЪРЖАНИЕ ОТ ГРЯХ

Отново се намираме в един особен период на година. Отново сме във Великите пости. Отново сме приканени от църквата да се вгледаме в душите си и да потърсим ако с нещо сме прогневили Бога и да поискаме прошка.

АВТОР
архимандрит Атанасий Султанов

Наглед този пост за някои изглежда една непосилна задача: как ще издържа аз 48 дни без месо или поне без млечни продукти? Някои гледат с насмешка на поста – постя или не е все тая. Други пък, което е малко непристойно, се надсмиват едва ли не над решилите да спазят тези дни – вие, постещите, му мислете, ние ще си хапнем! От гореизложените примери разбираме, че се опира не го нещо друго, а го храната и че не човек живее за нея, а тя е за него. Храната не ни приближава към Бога, казва св. ап. Павел в първото си послание до Коринтяните, защото нито ако ядем печелим, нито ако не ядем губим. Защо тогава придаваме такова огромно значение на поста и какво всъщност представява той? ♦ Ако говорим за външната страна, то постът е телесно въздържание, въздържание от една или друга храна. В съвременната практика това е преди всичко въздържание от блажна храна, т.е. месни, млечни храни и изобило храна с животински произход. Впрочем, с изключение на строгия пост, се разрешава риба. През строгия пост не се разрешава и употребата на алкохолни напитки. Постът е съпровождан и от въздържание от брачно общуване. ♦ Но всичко това е само външната страна. И ние трябва да помним, че спазваме поста не заради въздържанието от храна, а за да се издигнем все по-високо в своя духовен път. Неприемането на една или друга храна не трябва да бъде самоцел. Та нали съществуват много причини, поради които човек не може да спазва телесния пост – например болест, старост, бедност. Постът е предназначен за здрави хора, за болните пост е самата болест. В много случаи лекарите забраняват да се спира консумацията на храна от животински произход. И трябва да помним, че Църквата никога и никому не е предписвала да извършва насилие над своето естество, не е призовавала да се нарушават предписанията

на лекарите. ♦ Постът е времето, когато ние трябва да забравим за себе си, да се научим да жертваме себе си заради другите. Времето на Великия пост ни е дадено точно заради това, да преразгледаме своя живот в тази перспектива. Това е много по-важно и много по-трудно отколкото просто да се въздържаме от някаква храна. Ако за неспазването на телесния пост ние често можем да си намерим оправдание (болест, пътуване, недостатъчно средства и гр.), то за това че не работим както трябва над своята душа, над своите сърца, нямаме извинение. ♦ За смисъла на постническия подвиг ни напомнят още и песнопенията, които се пеят в началото на Великия пост:

„Братя, като постим телесно, да постим и духовно: да разтрогнем всички съюзи на неправдата, да премахнем препятствията пред необходимите промени, да разкъсаме несправедливите писания, да дадем на гладните хляб и да приютим нищите и бездомните, за да получим от Христа велика милост“.

„Елате, вярващи, да вършим в светлина делата Божи, като през деня да вървим честно и благообразно, да се избавим от несправедливото обвиняване на ближния. Да изоставим сладострастието на плътта, да разгърнем дарбите на нашата душа, да дадем на нуждаещите се хляб и да пристъпим към Христа в покаяние, възкликвайки: „Боже наши, помилуй нас!“

През Великия пост всеки от нас би могъл да се заеме с някакъв духовен подвиг. Може, например, да си дадем обет да не осъждаме никого с глуми. Ако успеем шест седмици да издържим, без никого да осъждаме, това вече ще бъде велико дело. Разбира се, това не означава, че ние трябва да се въздържаме от осъждане само през Великия пост, но доколкото ние се осъждаме един друг ежедневно, нека си дадем шанс поне временно да затворим уста за всяка дума на осъждане. И ако успеем, ние ще видим как ще се промени нашето отношение към другите хора след няколко седмици на това духовно упражнение. ♦ Може също така да си дадем обет през поста да не се караме с никого и никого да не обиждаме. Понякога това е много трудно – да не се разгразниш на ближните си или на колегите си. Но ако успеем гори и само през дните на поста да се въздържаме от разгразнение – това и за Бог, и за всеки от нас ще бъде по-драгоценно от въздържанието от една или друга храна. Господ е казал: „не това, що влиза в устата, осквернява човека, а онова, що излиза из устата, то осквернява човека... защото от сърцето излизат зли помисли, убийства, прелюбодеяния, блудства, кражби, лъжесвидетелства, хули“ (Мат. 15:11-19). ♦ За семейните, освен всичко

останало, постът предполага и въздържание от брачното общуване. От това правило, Впрочем, може да има изключения. Например вярващата жена иска да спазва поста и да се въздържа от брачното общуване, а невярващия мъж не иска. Не бива да се допусне постът да разруши семейството. Както казва светителя св. Йоан Златоуст „тази, която се въздържа против волята на мъжа си, не само се лишава от наградите за своето въздържание, но ще даде отговор за неговото прелюбодеяние, и то много по-строг отговор, отколкото самият той. Защо? Защото тя го лишава от законното съединение, низверзва го в бездната на разпътството“. В някои случаи на човек се налага да пожертва собственото си благочестие и своите аскетични правила, за да съхрани целостта на семейството. ♦ Преди всичко човек има свободна воля сам да избере по кой път да поеме. В църквата нищо не е със задължителен характер, а с препоръчителен, защото ако бе със задължителен то щеше да се наруши именно тази свобода. Постът преди всичко е една борба с лошото аз, една борба с греха. Ако можем поне малко да овладеем вредните си навици, ако можем поне малко да победим негативното в нас, то сме постигнали много. ♦ За православния християнин постът не е бремене, а радост. Постът е средство, което ще го доведе по-близо до Бог. Постът е една възможност да се изкачи по-нагоре по стълбицата на спасението.

„Кога постите, не бивайте намръщени като лицемерците; защото те си правят лицата мрачни, за да се покажат пред човеците, че постят. Истина ви казвам, те получават своята награда. А ти, кога постиш, помажи главата си и умий лицето си, та да се покажеш, че постиш не пред човеците, но пред твоя Отец, Който е на тайно; и твоят Отец, Който вижда в скрийно, ще ти въздаде наяве.“ (Мат. 6:16-18)

За разлика от досегашната практика, тържеството за Трети март тази година започна в православната черква „Св. св. Кирил и Методий“, като намерението е това да се превърне в традиция. Архимандрит Атанасий поздравя и благослови присъстващите по повод празника. ♦ На входа на Българския културен дом младежи в народни носии очакваха гостите и ги закичваха с мартеници. Трети март е ден на Освобождението, който българите в Унгария честват от десетилетия. Празненството започна с внасянето на знамето на Дружеството на българите в Унгария. Прозвучаха българският и унгарският химн, след което, както повелява традицията, тържественото откриване приключи с „Многая лета“. ♦

ДА СЕ ДОКОСНЕШ ДО ЖИВОТО ИЗКУСТВО

Настоящата учебна година се превърна в година на иновациите за обучението в Българското училище за роден език. Закупена бе интерактивна дъска, която предлага огромни възможности за онагледяване и озвучаване на уроците. В момента учителите се запознават с ресурсите и подготвят своите първи уроци.

Въведени бяха часове по пеене, където с помощта на музикалния педагог Атила Шимон учениците започнаха да изучават известни български музикални творби. Песните са свързани както с най-големите български празници, така и с настоящите музикални конкурси. Въпреки трудните текстове и сложните мелодии, обучението минава в лека, приятелска атмосфера, за което спомага както личността на г-н Шимон, така и акомпаниментът на училищното пиано.

Приложена бе и друга необичайна форма на обучение – съвместни занятия с български художници, живеещи на територията на Унгария.

Идеята за тези творчески срещи се зароди в момента, когато получихме информацията за международните конкурси, в които училището ни може да се включи през 2017 година – кукерски маски, текстилни пана за водата, театрални кукли, традиционни предмети от българския бит и т.н.

Нашето училище по традиция е активен участник в международни детски конкурси и учениците ни неведнъж са печелили престижни награди. За тези по-специални конкурси обаче решихме да подготвим децата още по-добре, като поканим художници, които да ги запознаят с нови техники, различни по вид материали, да им разкажат за традициите в съответния дял на изкуството.

Първите часове бяха посветени на кукерските маски. Занятията се проведоха под ръководството на Боряна Маевска. Тя разказа на учениците за кукерските обичаи в България и за традициите при изработването на

кукерски маски. След това демонстрира на децата как и най-обикновените битови отпазъци – стари вестници, копчета, парцалчета, кълчища – могат да се превръщат в предмети на изкуството. Получиха се много оригинални и разнообразни маски. Най-добрите произведения изпратихме на национален конкурс в град Бургас, където бяха отличени с поощрителни награди. Техни автори са: Никола Мусев, Кристиан Мусев, Марина Паунова и Зорка Киш.

С г-жа Маевска проведохме и занятия, посветени на мартеницата, където освен традиционното увиване на бял и червен конец, художничката ни показа как се нижат мънцата на мартеницата и как се плетат различни видове зривни. Тя обясни символиката на цветовете и разказа как мартеницата се е променяла през вековете.

Третото занятие беше посветено на театралните кукли. За направата им ни помогна художничката сценограф Клаудия Орос – носителка на гържавната награда „Ясаи Мари“. Децата предварително преговориха с учителите някои от изучаваните български произведения и си избраха герои, които да претворят в театрални кукли. Г-жа Орос разказа на учениците за различните техники, които могат да се използват, показва им илюстрации на театрални кукли. След това всяко дете представи идеята си за собствена кукла и се захвана за нейното дълго и сложно осъществяване... Отново се получиха прекрасни произведения. Всички кукли изпратихме на националния конкурс в град Сливен, като се надяваме там също да спечелим много награди. Този конкурс обаче не е привлекателен само с наградите – куклите на участниците ще бъдат включени в експозицията на Музея на театралната кукла на любимите литературни герои в РБ „Сава Доброплодни“ – Сливен. А една част от децата ще имат възможност

лично да присъстват на XIX Национален фестивал на детската книга в Сливен, който ще се проведе от 9 до 11 май т.г.

И едно последно занимание за тази година, отново под ръководството на Боряна Маевска – тъкане на чипровски килими. То беше организирано главно по желание на учениците, които посетиха неотдавна изложбата на чипровски килими в Българския културен институт. Имаше обаче и друга причина – сградата на училището вече няколко години дава подслон на един музеен експонат – вертикален стан за тъкане на килими. Станът е на повече от 100 години. Учениците често ни питаха за какво служи този огромен предмет. За щастие, този въпрос е вече минало. Всеки един ученик получи възможност да седне пред стана и да изтъче своите регове от един малък общ килим.

По време на обучението, наред с техническите познания – какви видове основи има, как се сменят пегалите, как се застъпват нишките, как се оформят фигури и как се завършва килима – децата получиха познания и за историята на килимите и гоблените, за гобиването на цветовете от

различни растения, за символиката на фигурите в древните килими. Художничката им показа свои рисунки с килимени шарки, както и собствено ръчно изработен чипровски килим.

Килимарството предизвика много по-голям интерес сред учениците, отколкото очаквахме. За да поощрим този нов творчески изблик, решихме да организираме кръжок по тъкане, който да бъде посещаван от всички, желаещи да изучат това древно изкуство.

ВЕСЕЛИНА БАРКИ, УЧИТЕЛ

MEGÉRINTENI AZ ÉLŐ MŰVÉSZETET

A jelen tanév a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskolában az oktatási innovációk éve lett. Beszerzésre került egy elektronikus tábla, amely hatalmas lehetőségeket ad a leckék láthatóvá és hallhatóvá tételében. Jelenleg a tanárok ismerkednek a lehetőségekkel és elkészítik az első óraterveket.

Bevezették az énekórákat is, ahol Simon Attila zenepedagógus segítségével a

tanulók elkezdték megtanulni az ismert bolgár zeneműveket. A dalok a legnagyobb bolgár ünnepekhez, illetve az aktuális zenei pályázatokhoz kapcsolódnak. A nehéz szövegek és az összetett dallamok ellenére az oktatás könnyed, kellemes hangulatban zajlik, amihez hozzájárul Simon tanár úr egyénisége és az iskolai zongora kísérete is.

Más rendhagyó oktatási formát is alkalmazunk – a közös órákat a Magyarországon élő bolgár festő- és képzőművészekkel. Az együttműködés gondolata akkor született meg, amikor a 2017-es művészeti pályázatokról kaptunk információkat, amelyekbe az iskola is be tudna kapcsolódni – busó maszkok, textilfestmények a vízről, színházi bábok, a bolgár hagyományos élet tárgyai stb.

Iskolánk hagyományosan aktív résztvevője a nemzetközi gyermekpályázatoknak, és tanulóink többször nyertek jelentős díjakat. Azonban elhatároztuk, hogy ezekre a pályázatokra jobban fogjuk felkészíteni a gyerekeket, ezért meghívtunk művészeket, akik új technikákkal, különféle anyagokkal ismertetik meg őket, illetve mesélnék az adott művészeti terület hagyományairól.

Az első órákat a busó álarcoknak szántuk. A foglalkozásokat Maevszka Borjana vezette, aki mesélt a tanulóknak a busó (bolgárul: kukeri) szokásokról Bulgáriában és a maszkok kidolgozásának hagyományairól. Ezek után bemutatta azt, hogyan válhatnak a legegyszerűbb háztartási hulladékok is – régi újságok, gombok, rongyok, gyolcs – műalkotások alapjává. Nagyon eredeti és változatos maszkok születtek. A legjobb munkákat elküldtük a Bургaszban rendezett nemzeti versenyre, ahol különdíjban részesültek. Készítőik: Muszev Nikola, Muszev Krisztián, Паунова Marina és Kiss Zorka. Maevszka művésznővel a martenicának szentelt foglalkozásokat is tartottunk, ahol a hagyományos fehér-piros fonaton kívül, a festőművész megmutatta nekünk hogyan lehet gyöngyöt fűzni a martenicára, és hogyan kell különféle karkötőket fonni. Elmagyarázta a színek szimbolikáját is,

és azt is, hogyan változott a martenica az évszázadokon keresztül.

A harmadik foglalkozás témája a színházi bábok voltak. Elkészítésükhöz Orosz Klaudia Jászai Mari-díjas díszlettervező nyújtott segítséget. A gyerekek előzőleg elismételték a tanárokkal már tanult néhány bolgár történetet, és kiválasztották azokat a szereplőket, amelyeket bábként el akartak készíteni. Orosz Klaudia mesélt a tanulóknak a különböző technikákról, amelyeket használni lehet, és megmutatt nekik színházi bábokról készült képeket is. Ezek után minden gyerek elmondta, hogyan képzei el a bábját, majd nekiláttak a hosszadalmas és bonyolult feladatnak. Újra gyönyörű művek születtek. Minden munkát elküldtünk a nemzeti pályázatra Szlivenbe, reméljük, ott is sok díjat nyerünk. Ez a pályázat azonban nemcsak a díjak miatt vonzó – a bábokat ki fogják állítani a kedvenc irodalmi hősök színházi bábjainak kiállításán a Szava Dobroplodni Múzeumban, Szlivenben.

És az utolsó foglalkozás erre az évre újra Maevszka Borjana vezetésével: a csipoveci szőnyegek szövése. Ezt a tanulók kérésére szerveztük, akik nemrég látogatták meg a csipoveci szőnyegek kiállítást a Bolgár Kulturális Intézetben. Volt azonban még egy ok – az iskola épületében már évek óta helyet kap egy műzumi tárgy – egy szőnyegszövőszék, amely több mint 100 éves. Az iskolások gyakran kérdezték, mire szolgál ez a hatalmas szerkezet. Szerencsére ez a kérdés már a múlté. Minden tanuló lehetőséget kapott, hogy leüljön a szövőszék elé, és megszöjjön néhány sort a közös kicsi szőnyegből. Az oktatás során a technikai ismereteken túl – milyen alapok vannak, hogyan kell a pedálokat váltani, hogyan kell a szálakat váltani, hogy alakítsuk ki az alakokat és hogyan fejezzük be a szőnyeget – a gyerekek ismereteket szereztek arról is, mi a szőnyegek története, hogyan színezték őket különböző növényekkel, milyen az ősi szőnyegek szimbolikája. A művésznő a saját szőnyegterveit, illetve egy általa készített csipoveci szőnyeget is bemutatott.

A szőnyegszövés sokkal nagyobb érdeklődést keltett a tanulók körében, mint vártuk. Hogy támogassuk ezt az alkotói vágyat, elhatároztuk, hogy szövőszakkört szervezünk, amelyet mindenki látogathat, akit érdekel ez az ősi művészet.

BARBI VESZELINA, TANÁR

От 9 до 11 май ученици от Българското училище за роден език ще вземат участие в XIX Национален фестивал на детската книга в град Сливен, България. За тази цел децата рисуваха, писаха съчинения, изработваха театрални кукли, а и на място се готвях да вземат активно участие в програмите на фестивала. Наред с това те ще имат възможност да се докоснат до българската история и култура чрез посещение на забележителности като Жеравна, Котел, музеите на Сливен. За осъществяване на участието на децата от Българското училище за роден език огромна помощ ни оказва Общинският съвет в град Сливен.

В ТЪРСЕНЕ НА ТАЛИСМАН ЗА ЩАСТИЕ (ПРИКАЗКА)

Теогора Которова, 10 г.
Българско училище за роден език - Буганеца

Имало едно време в гората, може и сега да ги има, малки палави същества - чилипини. Веднъж единият чилипин се загубил. Тръгнал да търси пътя към вкъщи, но се озовал в големия град.

Решил да си намери талисман за щастие, който ще му помогне да си отиде у дома. Не след дълго срещнал бездомно куче. То било тъжно, защото било самотно. Двамата решили да продължат заедно, за да си помагат и да им е по-забавно.

Както вървели, видели две бляскави камъчета на земята. Помислили си, че това може би са техните талисмани за щастие. Решили, че ще им се доверят и зачакали нещо да се случи. Чакали, чакали, минал час, минали два, но нищо не се случвало. Започнали да огладняват. Чилипинът предложил да сложат камъчетата в устните си, но нито станали по-малко гладни, нито се случило чудо. Станало тъмно и студено. Тогава кучето се сетило, че то всъщност знае къде е пътят към гората. Тръгнали натам. Никак не било лесно да вървят в тъмното, но кучето много пъти било обикаляло града и добре познавало пътищата. Щом стигнали до гората, чилипинът чул нощното пеене на гругите чилипини и тръгнали към звука. Стигнали до дома и всички много им се зарадвали. Нагостили ги и предложили на кучето да живее с тях.

Така чилипинът открил дома си, а кучето си намерило приятели. Разбрали, че не им трябват талисмани, а те са донесли щастието един за друг.

ТЕЛЕФОНЪТ НА МОЯТА БАБА

Майа Хуперт-Антонов, 10 г. Българско училище за роден език, Буганеца

Имах една много мила баба в България, която много обичах. Тя почина преди две години, но ми остави един телефон. Сега той е моят талисман в Унгария, където живея.

Той не е умен телефон, нито е нов, но има всичко, което ми е нужно: камера, календар и аларма. И е много по-хубав от много нови телефони.

С този телефон баба ми е снимала много спомени в България. Като ги гледам, си припомням лятната ваканция или пък как си играя с брат ми.

В началото на зимата, когато получих този телефон, свалих всички снимки и видеоклипове. В тях аз съм много малка и не помня всичко, но като ги гледах, узнах, че в къщата на баба ми, в София, тогава двегодишният ми брат Иван е наричал плъшения ни пингвин „Бим-бим“. Това е една от първите му гуми.

От груго видео разбирам, че в същата къща, в детската стая, съм редила пъзели от сто парчета. Това е странно, мислех, че никога не съм обичала пъзелите.

На една снимка се вижда как плувам с баба на Карагере. И досега обичам да плувам в Черно море.

Този телефон крие миналото, пълен е с интересни неща и всички го мислят за сканян, така че никой няма да го открадне - затова е мой талисман. Телефонът на баба ми.

A SZERENCSETALIZMÁN KERESÉSE (MESE)

Kotorova Teodóra, 10 éves
Bolgár Nemzetiségi Nyelvoktató Iskola, Budapest

Hol volt, hol nem volt, lehet, hogy most is élnek az erdőben kis pajkos lények - csilipinok. Egyszer az egyik csilipin eltévedt. Elkezdte keresni az utat hazafelé, de egy nagyvárosban találta magát.

Elhatározta, hogy keres magának egy szerencsetalizmánt, amely segít neki hazatérni. Nemsokára találkozott egy kóbor kutyaival. A kutya nagyon szomorú volt, mert magányos volt. Ketten úgy döntöttek, hogy együtt folytatják, hogy segítsék egymást és hogy vidámabban teljen az idő. Ahogy mentek, láttak a földön két fényes kavicsot. Azt gondolták, talán ezek az ő szerencsetalizmányaik. Elhatározták, hogy bíznak bennük és várták, hogy történjen valami. Vártak, vártak, eltelt már egy óra, de semmi sem történt. A csilipin felajánlotta, hogy tegyék a kavicsokat a szájukba, de sem kevésbé éhesek nem lettek ettől, sem csoda nem történt. Sötét és hideg lett. A kutyának eszébe jutott, hogy tulajdonképpen tudja merre van az erdő. Elindultak arrafelé. Nem volt könnyű a sötétben menni, de a kutya más sokszor körbejárta a várost és jól ismerte az utakat. Miután elérkeztek az erdőig, a csilipin meghallotta a többi csilipin éjjeli dalát és elindultak a hang után. Hazaértek és mindenki nagyon örült nekik. Megvendégtették őket és felajánlották a kutyának, hogy maradjon náluk. Így a csilipin is megtalálta az otthonát, a kutyának pedig lettek barátai. Megértették, hogy nem kellene talizmánok, hanem ők maguk hoztak egymásnak szerencsét.

NAGYMAMÁN TELEFONJA

Hupert-Antonov Maja, 10 éves
Bolgár Nemzetiségi Nyelvoktató Iskola, Budapest

Volt egy nagyon kedves nagymamám Bulgáriában, akit nagyon szerettem. Két éve halt meg, de hagyott nekem egy telefont. Ez most az én talizmánom itt Magyarországon, ahol élek.

Ez nem egy okos telefon, se nem új, de minden van benne, ami kell - kamera, naptár és ébresztő. És sokkal szebb, mint az új telefonok.

Ezzel a telefonnal a nagymamán nagyon sok emléket örökített meg. Amikor nézegetem ezeket a képeket, eszembe jut a nyári szünet vagy a közös játék a testvéremmel.

A tél elején, amikor megkaptam ezt a telefont, leszedtem az összes képet és videót. Ezeken én még nagyon kicsi voltam, és nem emlékszem mindenre, de ahogy nézegettem őket, megtudtam, hogy a nagymamám szófiai házában, az akkor két éves bátyám Iván, *Bim-bim*nek hívta a plüss pingvinünket.

Ez volt ez egyik első szava. Egy másik felvételtől rájöttem, hogy ugyanebben a házban, a gyerekszobában, 100 db-os kártyával játszottam. Ez furcsa, mert azt gondoltam, hogy soha nem szerettem kirakózni.

Egy fényképen együtt úszunk nagymamával Karadere mellett. Máig szeretek úszni a Fekete tengerben.

Ez a telefon a múltat rejt, tele van izgalmas dolgokkal és mindenki vacaknak hiszi, ezért senki sem fogja ellopni - ezért ez az én talizmánom. A nagymamán telefonja.

ФОТОИЗЛОЖБА НА ЖЕНЯ БОЗУКОВА

На 23 март в Галерия Б44 бе открита фотоизложбата на Женя Бозукова, която може да бъде посетена до 24 май 2017 г.

Често като важен въпрос се поставя отношението на фотографията към изкуството. Не можем да я определим нито като реалистично-запаметяващ художествен процес, нито пък като научно-проучвателен такъв. Многократно сме се срещали с изобразителното изкуство на Женя Бозукова, с нейните стилизирани човешки фигурки, търсещи мястото си в световния Космос. Настоящата изложба ни представя художничката в една съвсем друга светлина – светлината на фотоапарата.

Въпреки силно ексцентричния характер на представените творби, не можем да отречем демонстрацията на многостранните интереси на твореца. Всичко започва с водата: разливащите се широко води на Тихия океан по бреговете на Сан Франциско, силата на черноморските вълни при Несебър, спокойствието на балатонското езеро, живописните отражения във водите на Флоренция.

Мене особено ме развълнува поредицата „Епрешкерт“, градината на Художествената академия, към която съм особено привързана и ме свързват лични спомени. Художественото безреגיע и на пръв поглед нуждаещата се от инвентаризация градина носи в себе си душата на твореца. Фрагменти от скулптури, небрежно нахвърлени дъски, камъни, всичко това е част от творческия процес на скулптура.

Като най-интересна част от изложбата бих посочила поредицата „Мегия“. Живеем във време на машинизиране. Човекът, нагаждащ се в обществото на електронната цивилизация, неизбежно се превръща в частица от тази цивилизация. Не само познанията му стават егностранчиви, но и естествените, по рождение придобити усещания се износват, изгубва се връзката между предмета на труда и производството. Но тъй като

егинственият начин за благоденствието на обществото са техниката и медиите, най-добре ще е да премерим, оценим и отстраним вредните влияния.

Задачата на визуалното изкуство е да вземем използваните от човешката цивилизация материали и процеси и да създадем от тях произведение на изкуството, да ги хуманизираме.

Желая на твореца още много изложби и творчески успехи.

МИРОЛЮБА ГЕНДОВА

ZSENJA BOZUKOVA FOTÓKIÁLLÍTÁSA

Március 23-án a B44 Galériában megnyílt Zsenja Bozukova fotókiállítása, amelyet 2017. május 24-ig lehet megtekinteni.

Az egyik legfontosabb kérdés a fotózás és művészet viszonyát boncolgatja. Nem határozhatjuk meg sem realista-dokumentarista művészi, sem pedig tudományos kutató folyamatként. Már többször találkoztunk Zsenja Bozukova művészetével, stilizált emberábrázolásaival, amelyek keresik helyüket az univerzumban. A mostani kiállítás egészen más fényben mutatja a művészt – a fényképezőgép fényében. A bemutatott művek erősen excentrikus jellege ellenére nem tagadhatjuk az alkotó sokirányú érdek-

lődésének megjelenését. Minden a vízzel kezdődött – a Csendes-óceán szélesen hömpölygő vizeivel San Francisco partjainál, a fekete-tengeri hullámok ereje Neszebarnál, a balatoni tó nyugalma, a vizek gyönyörű tükröződései Firenzénél. Különösen mély benyomást tett rám az Epreskert-sorozat, a Képzőművészeti Egyetem kertje, amelyhez különösen kötődöm személyes emlékeimen keresztül. A művészi rendetlenség és az első pillantásra leltározásra szoruló kert a művész lelkét hordozza magában. Szobormaradványok, hanyag módon szétdobált deszkák, kövek, mindez a szobrász alkotófolyamatának része.

A kiállítás legérdekesebb részeként a „Média” sorozatot említeném. A gépesítés korszakában élünk. Az ember, miközben alkalmazkodik az elektronikus civilizációhoz, óhatatlanul ennek egy szeletévé válik. Nemcsak az ismeretei szűkülnek be, de a veleszületett érzései is kikopnak, elvész a kapcsolat a munkaeszközök és a kézművesség között. De mivel a társadalmi jólét egyedüli eszköze a technika és média, az lenne a legjobb, ha felmérnénk, értékelnénk és eltávolítanánk a káros hatásokat. A vizuális művészet feladata hogy átvegye az emberi civilizáció által használt anyagokat és folyamatokat, és műalkotást készítsünk belőlük, hogy emberközeli tegyük őket.

A művésznek még sok kiállítást és alkotói sikert kívánok!

GENDOVA MIROLJUBA

НИКОЛА И МОРЕТО

На международния ден на кукления театър 21 март се състоя премиерата на спектакъла „Никола и морето“. Ицван Ц. Наги е автор, драматург и режисьор, куклите са по проект на Клаудия Орос, а във всички роли играе Атила Шимон, който насища представлението с много музика.

Никола е роден в Унгария, но неговите предци са българи. Никола и гядо му тръгват на пътешествие, в което посещават прародината. Никола се запознава с много нови неща. Такива, за които гядо му често си спомня. И сега не само ги разказва, а и да ги показва на своя внук. Дидактична приказка, направена с много хумор и усет за детето. Поне съдейки по реакциите на детската публика на спектакъла – възпитаниците на Българската детска градина, които пристигнаха за пореден път в залата на Малко театро, подадоха билетчетата си като опитни зрители, настаниха се и: „затвориха уста, отвориха уши и внимаваха“ – както много пъти ги е учила Габи Хаджикостова. Е, не трябва ваше през цялото време да се мълчи, защото познават чичо Атила (Атила Шимон) от часовете по музика и много обичат да пеят с него. Отговаряха на въпросите му, даже и сами го питаха. Припомни им много български гумички, а и нови научиха. Имаше и

картинки, и кукли. Този Никола малко прилича на тях, а пък гядото е много смешен. Хем уж всичко знае, все иска да обяснява, хем после пък забравя или заспива. Въобще... И казаха, че ще има и продължение, нещо като сериалите на гядо. Но там ще се разказва за Никола, който отива и на други места в България – не само на морето.

„Никола и морето“ е вторият спектакъл на Малко театро, посветен и сюжетно на българските деца в Унгария и на техните приятели. Бих казала, че е невероятно богатство, ако не лукс, да растеш в среда, която ти създава подобни преживявания, превръща ежедневието в изкуство и създава навици за неговото потребление.

След първия спектакъл „Никола в страната на градинарите“, от който изминаха почти 10 години, пред нас е новата постановка на Ицван Ц. Наги. Добре обмислена драматургия, чудесни кукли по проект на Клаудия Орос, игра и музика на Атила Шимон. Какво още трябва за един празник на кукления театър? Да, трябва и децата, за които е направен и които активно участваха в него – задаваха въпроси, пяха и накрая можаха да подържат куклите и да се снимат с чичо Атила. Не бих казала, че възрастните гости са скучали. За тях също имаше намеци и отпратки, които – наред с всеотдайната игра на Атила – не само задържаха вниманието им през цялото време, но ги караха да реагират със смях от сърце.

NIKOLA ÉS A TENGHER

A bábszínházak nemzetközi napján, március 21-én került sor a *Nikola és a tenger* c. előadás premierjére. C. Nagy István a szerző, a dramaturg és a rendező, a bábokat Orosz Klaudia tervezte, minden szerepben Simon Attilát láthattuk, aki sok zenével telítette az előadást.

Nikola Magyarországon született, de elődei bolgárok. Nikola és nagyapja utazásra indulnak, amelynek során meglátogatják az őshazát. Nikola sok újdonsággal ismerkedik meg. Olyanokkal, amelyekre nagyapja gyakran emlékszik vissza. És

nemcsak elmeséli, de meg is mutatja unokájának. Egy didaktikus mese, amit sok humorral és gyerekek iránt érzékkel készítettek, legalábbis a gyerekközönség reakciójából ítélve – a bolgár óvoda növényékei, akik újra eljöttek a Malko Teatro termébe, átnyújtották jegyeiket mint a tapasztalt nézők, leültek és, „becsukták a szájukat, kinyitották a fülüket és figyeltek“, ahogy sokszor tanította nekik Hadzsikosztova Gabriella. Na jó, nem kellett egész idő alatt csendben lenni, mert ismerik Attila bácsit (Simon Attila) a zeneórákról, és nagyon szeretnek vele énekelni. Választak kérdéseire, sőt ők is kérdeztek. Sok bolgár szót elevenített fel nekik, de újakat is tanultak. Voltak képek is, bábok is. Ez a Nikola egy kicsit

hasonlít rájuk, a nagypapa pedig nagyon vicces. Egyrészt mindent tud, mindig magyarázni akar, majd elfelejt dolgokat vagy elalszik. Különb is... Azt mondták, lesz folytatás is, mint a nagypapa kedvenc sorozatában. De ott Nikoláról esik majd szó, aki más helyekre is megy Bulgáriába, nemcsak a tengerpartra.

A *Nikola és tenger* a Malko Teatro második olyan előadása, amely a magyarországi bolgár gyerekek és barátainak szól. Azt mondanám, hogy hihetetlen szerencse, sőt szinte luxus, olyan közegben felnőni, amely ilyen élményeket nyújt, amely hétköznapi élménnyé teszi a művészetet és szokássá alakítja a művészet élvezetét. Az első előadás után (Nikola a kertészek

földjén), amely óta csaknem 10 év telt el, előttünk van C. Nagy István új előadása. Jól átgondolt dramaturgia, remek bábok, amelyeket Orosz Klaudia tervezett, Simon Attila remek játéka és zenéje. Mi kell még a bábszínház ünnepéhez? Igen, kellenek még a gyerekek is, akiknek ez az előadás készült, és akik aktívan részt is vettek benne – kérdéseket tettek fel, énekeltek és a végén megfoghatták a bábukat és fényképezkedhettek Attila bácsival. Nem mondhatom, hogy a felnőttek unatkoztak volna. Számukra is voltak utalások és sugallatok, amelyek – Attila odaadó játéka-val együtt – nemcsak lekötötték egész idő alatt a figyelmüket, hanem szívből jövő nevetésre is ingerelték őket.

ЛЕГЕНДАРНИТЕ ПАЗАРИ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАДИНАРИ В УНГАРИЯ: ПАЗАРЪТ ХАЛЕР

Започваме нова поредица, представяйки най-важните пазари на българските градинари в Унгария

Пазарите на Унгария бяха не само мястото, където нашите градинари получаваха възнаграждение за своя вложен труд в зеленчуковото производство, а и мястото където провеждаха обществен живот, тук са се вземали най-важните решения, свързани със съдбата на нашето местно общество. В края на XIX и в началото на XX век днешният IX район на Будапеща, Ференцварош, е бил хранителницата на Будапеща. По онова време тази част на града се е считала за преграда, външна граница на столицата, но същевременно е била важен транспортен възел. Тук са минавали главните жп линии, чрез река Дунав е имало връзка с почти цялата страна. Неслучайно през 1932 година тук е открит

първият пазар на едро, Нагвашартели. По време на Втората световна война англо-американските въздушни сили чрез систематично бомбардиране напълно разрушават района. След войната и след комунистеския преврат пазарът на едро се премества на мястото на днешния пазар Халер. Пазар Халер е имал изключителна роля в изграждането на нашата общност. В близост до него през 1932 г. е построена Българската църква, а през 1957 г. от гарения на българските градинари е издигнат Българският културен дом. Може да се каже, че Халер е родилната лؤلка на нашето българско общество в Унгария. За съжаление все по-малко сме тези, които имаме лични спомени за този пазар. Затова решихме да интервюираме потомци на бивши градинари. Никола Кушев: Като дете винаги с нетърпение чаках кога ще има пазар.

Когато придружавах татко, мой събираше повече сено, не само колкото беше нужно за конете, а и за мене, за да ми постели под каруцата да си госпя на пазара. Всеки имаше продавач и докато те продаваха, газдите отиваха да се почерпят. В гървени чайги продавахме доматиите, в големи плетени кошове – пипер. Спомням си имаше един човек, Арменец, който продаваше варени яйца, обикаляше продавачите и викаше: Яйца! И на края събираше парите. Дядо Стоян от църквата продаваше сусамчета. По време на революцията през 1956 година карфиола го отсичахме с листата и го товарихме направо във вагони.

Илия КараулиеВ Ако си спомням добре, Халера служеше за пазар на едро до 1962 година, от 1963 година се премести на днешния пазар Бошняк. Газдите на Зугло също продаваха на Халера. При дяго ми работеха в градината 8 жени и 4 мъже. Рано сутринта насаждаха разсада, после го обяг плевяха или копаеха, рано след обяг започваше бранката. Беряха моркови, мърджия, целина, зеле, кел, ала-

баш, зелен лук, ряпа, домати и пипер. Карфиола го слагахме в големи кошове и когато се напълнеха, гмуркахме ги в басейна за миене на зеленчуците, не за да тежи повече, а за да си останат свежи. Имахме отделно каруцар, който караше стоката на Халера. Тръгваше навечер, за да пристигне до полунощ на пазара, за 20 форинта бакшиш ни пазеха мястото. На съмване дяго ми отиваше с първите трамваи на Халера, той сам си продаваше.

Български Весту Кой газди от Зугло продаваха на Халера? Илия КараулиеВ Димитър Кочев Тютюнков, Марин Кочев Тютюнков, бай Пеньо Новаков, Димитър Попов (Долфуса). След пазара се събираха и докато се черпеха всеки отговаряше на най-важните въпроси: колко пари е изкарал, за колко е продал стоката. Димитър ТаневВ Моят дяго също продаваше на Халера. Между газдите на Зугло, Халастелек, Чепел имаше здравословно съперничество, но много от тях бяха роднини, комуникацията беше ежедневна. След пазар се събираха в Културния дом. Халера обслужваше със зеленчуци почти цялата столица, търговците и дюканджиите оттук се снабдяваха със стока, за да обслужват своите клиенти. Българските градинари на Халера преобладаваха в сравнение с унгарците и швабите.

Иван КараулиеВ Баща ми също продаваше на Халера. Имахме два коня, с тях превозвахме стоката на пазара. Бях на 6-7 години, когато взеха да ме карат на пазара. От Халастелек до пазара с каруцата пътувахме 3-4 часа. Тъй като на петгодишна възраст пристигнах в Будапеща, не знаех унгарски език. Първите унгарски гуми, които научих, бяха псувни, научих ги от каруцаря, а унгарските песни от работничките в градината. До ден днешен си спомням за миризмата на конската урина, защото спях на люцерната под каруцата.

СИМЕОН И ТЕРИ ТЮТЮНКОВИ Може да се каже, че Тери, дъщеря ѝ Марица и Петко Николов Бундев, съпругата му Мариана останаха последните мохикани, които продават на дребно на пазара Бошняк. Симеон Тютюнков аз много ходех на Халера. Там се запознах с моята

ГРАДИНАРИТЕ ОТ „ХАЛЕРА“

По спомени на Илия Караулие и Иван Караулие

Димитър Кочев Тютюнков, Марин Кочев Тютюнков, бай Пеньо Новаков, Димитър Попов (Долфуса) От Халастелек: Шишман Гърдев, Васил Джоната, Деню Григоров, Петко Джонгов, Георги Кушев, Марин Рагев, Петко Кушев, Костагин Хаджипетков, Иван Сърнов, Александер Кушев, Марин Караулие, Никола Бочев, Кирил Попгеоргиев, Симеон Попов. От Чепел: Петко и Величко Каравасилеви, Марин Кушев, Александер Бундев, Тодор Бундев. От Сигетчуч: Цвятко Йоргов От Кирайердо: Милко Куцаров, Йорган Мусев

съпруга. Хубава мома беше, опитвах се и други българи да я ухажват. Тери Тютюнкова Работих няколко години на Халера. Бях служителка на гържавна търговска фирма. Аз изкупувах по договор стоките на градинарите. Познавах всичките. Симеон Тютюнков Хванах се на бас с един мой приятел, че ще завега Тери на нашата вечеринка в Културния дом. Тя гоиде и после през 1958 година се оженихме. Догодина нашият брак ще навърши 60 години.

A BOLGÁR KERTÉSZEK LEGENDÁS PIACAI MAGYARORSZÁGON – A HALLER PIAC

Új sorozatot indítunk bemutatva a bolgár kertészek legfontosabb magyarországi piacait.

A magyarországi piacok a bolgár kertészek számára nem csak azok a helyszínek voltak, ahol realizálódott a zöldségtermesztésbe befektetett munka, hanem a közösségi élet színtereként is szolgáltak. Itt születtek meg a helyi közösség sorsát befolyásoló legfontosabb döntések.

BOLGÉRKERTÉSZEK A HALLEREN

Karajliev Illés és Karailiev Iván visszaemlékezései alapján

Tyutyunkov Kocsev Dimiter, Tyutyunkov Kocsev Marin, Novakov Penyo bácsi, Popov Dimiter (Dolfusz) Halásztelekről: Gardev Sisman, Dzsopata Vaszil, Grigorov Denyu, Dzsongov Petko, Kusev Georgi, Radev Marin, Kusev Petkó, Hadzsipetkov Kosztadin, Szarnov Iván, Kusev Alekszander, Karajliev Marin, Bocsev Nikola, Popgeorgiev Kirill, Popov Szimeon. Csepelel: A Karavaszelev testvérek, Petkó és Velicskó bácsi, Kusev Marin, Bundeв Alekszander, Bundeв Tóдор. Szegetcsúcsról: Jorgov Cvatkó. Kírályerdőről: Kucarov Milko, Muszev Jordán

A XIX. század végén, a XX. elején a mai IX. kerület, a Ferencváros Budapest éléskamrája volt. Ebben az időben a városnak ez a része külterületnek számított, itt húzódott a főváros külső határa, de egyben fontos közlekedési csomópont volt. Erre mentek a legfőbb vasútvonalak és a Duna folyó szinte az egész országgal biztosított összeköttetést. Nem véletlen, hogy 1932-ben itt nyílt meg az első nagybani piac, a Nagyvásártelep. A második világháború idején az angol-amerikai légielő szisztematikus bombázással teljesen lerombolta ezt a kerületet. A háború után és a kommunista hatalomátvételt követően a nagybani piac a mai Haller piac területére költözött.

A Haller piacnak különleges szerepe volt a bolgár közösségünk fejlődéstörténetére. A piac közelében 1932-ben felépült a Bolgár templom, 1957-ben a bolgár kertészek adományainak köszönhetően felépült a Bolgár Kultúrház. Bátran ki lehet jelenteni, hogy a Haller Magyarországon a mi bolgár közösségünk bölcsője volt.

Sajnos, egyre kevesebben vagyunk, akiknek személyes emlényeik vannak erről a piacról. Ezért is készítettünk interjúkat az egykori kertészek leszármazottaival.

Kusev Nikola Gyerekként türelmetlenül vártam, hogy mikor lesz piac. Amikor

édesapámat elkísértem mindig több szénát pakolt fel, mint amennyire a lovaknak szüksége volt, hogy fekvőhelyet készítsen nekem a kocsi alatt és tovább aludjak. Volt saját eladónk, és amíg ő árult, addig a gazdák áldomást ittak. A nagy ládákban árultuk a paradicsomot, a magas kosarakban pedig a paprikát. Emlékszem, volt egy ember, az Örmény, aki főtt tojásokat árult, körbejárta az eladókat és kiabálta: Tojást! Majd a végén beszedte az árát. Sztoján bácsi a templomból szeszammos süteményt árult. A forradalom idején, 1956-ban a karfiolt levelestül vágtuk és egyből vagonokba rakodtuk. **Karajliev Illés** Ha jól emlékszem, a Haller 1962-ig működött mint nagybani piac és 1963-tól a mai Bosnyák téri piacra költözött. A zuglói gazdák szintén árultak a Halleren. Nagyapámnál a kertben 8 nő és 4 férfi dolgozott. Reggel ültették a palántákat, ebéd után gyomláltak vagy kapáltak és kora délután kezdtek el a piacra szedni. Szedtek sárgarépát, fehérrépát, zellert, káposztát, kelkáposztát, karalábét, újhagymát, retket, paradicsomot és paprikát. A karfiolt nagy kosarakba szedtük és amikor megteleltek, a zöldségmosó mendencében megmártottuk. Nem azért, hogy nagyobb súlyuk legyen, hanem azért, hogy friss maradjon. Volt külön kocsisunk, aki

kiszállította az árut a Haller piacra. Kora este indult, hogy éjfélre a piacra érjen, 20 forint borraavalóért őrizték a helyét. Nagyapám hajnalkor az első villamosokkal utazott a Hallerra és ő maga értékesített. **Bolgár Hírek** *Mely zuglói gazdák árultak a Halleren?* **Karajliev Illés** Tyutyunkov Kocsev Dimiter, Tyutyunkov Kocsev Marin, Novakov Penyo bácsi, Popov Dimiter (Dolfusz). Piac után összegyűltek, és amíg egymással koccintottak, megbeszélték a legfontosabb kérdéseket: ki mennyit árult és milyen áron értékesítette az árut. **Tanev Dimiter** Az én nagyapám szintén árult a Halleren. A zuglói és a halásztelki gazdák között volt egy egészséges vetélkedés, de sokan egymás rokonai voltak, és a kommunikáció közöttük napi szintű volt. Piac után a Kultúrházban gyűltek össze. A Haller szinte az egész fővárost ellátta zöldséggel, a kereskedők és üzlettulajdonosok itt szerezték be árukészletüket, hogy kiszolgálják vevőköriüket. Akkoriban a bolgár kertészek a Halleren többségben voltak a magyarokkal és a svábokkal szemben. **Karajliev Iván** Az édesapám szintén árult a Halleren. Két lovunk volt, azzal szállítottuk az árut a piacra. 6-7 éves lehettem, amikor engem is vittek a piacra.

Halásztelektől a piacig a lovaskocsival 3-4 órát utaztunk. Mivel öt évesen jöttem Budapestre nem tudtam még magyarul. Az első magyar szavak, amelyeket megtanultam a káromkodások voltak, melyeket a kocsistól, az énekeket a kertben dolgozó asszonyoktól tanultam. Mai napig emlékszem a lóhúgy szagra, mivel a kocsi alatt aludtam a lucernán.

TYUTYUNKOVÉK, SZIMEON ÉS TERI NÉNI

Ki lehet jelenteni, hogy a bolgárok közül Teri néni, lánya Marika és Bundevec, Petkó és neje Mariann az utolsó mohikánok, akik kicsiben árulnak a Bosnyák téri piacon.

Tyutyunkov Szimeon Sokat jártam a Hallerre, ott ismertem meg leendő feleségemet. Szép lány volt, sok bolgár próbált udvarolni neki.

Tyutyunkova Teri Néhány éven át dolgoztam a Halleren. Állami kereskedelmi vállalat alkalmazottja voltam. Én vásároltam fel szerződés szerint a kertészek áruit. Mindegyiket ismertem.

Tyutyunkov Szimeon Fogadtam egy barátommal, hogy elviszem Terit az ünnepségünkre a Bolgár Kultúrházba. Eljött és utána 1958-ban összeházasodtunk. Jövőre lesz a házasságunk 60-ik évfordulója.

ДОКОСВАНЕ

спектакъл за възрастни
с участието на: Ангелина Русева, Анна-Валерия Гостанян,
Дайяна Димитрова, Евгения Ангелова, Константина Самарджиева
режисура и движение: ГАБРИЕЛА ХАДЖИКОСТОВА
фотограф: Георги Ангелов
www.puppets-sliven.eu

На **17 май от 19 часа** в камерната зала
на **Културно средище ЕОТВÓS 10**
по покана на Малко театро ще ни гостува
спектакълът „ДОКОСВАНЕ“ от България.
*Неспокойна словесна кардиограма от стихове
на съвременни български и унгарски поетеси.*
ВХОД СВОБОДЕН

Поредицата от емоги е дело на съвместния труд на пет актриси, които не само препрегат посланието на стиховете, а преосмисляйки го през собствените си усещания го излъчват към зрителите в една нова форма.

Продукцията е пропита от атмосферата на гирене и проглеждане в света на болката и жаждата за живот, на раната и милувката, на насието и състраданието, затворен между

стените на убийствено то темпо и на спокойствието. Тези съвременни текстове изтръгват извирани от дълбоката традиция ритуални движения и звуци, мелодии. Срещат се трагичия и модерен изказ. Силните формални решения правят спектакъла необикновен и цялостен в същото време.

След спектакъла ще има коктейл и среща с творческия екип.

ЗМЕЙ ГОРЯНИН

ВЕЛИКДЕН В МОНАСТИРА

Възкресна нощ. Тих, топъл лъх появява, крила на ангели се разлюлюват и от шума на техните пера шуми набожно тъмната гора.

– А ето, чуй: клепалото запява – със песента си Бога възхвалява и възвестява празничната вест: „Със смърт смъртта е победена гнес!“

„Възкръсна Този, Който пожела със кръстна смърт Живот да ни дарува!“ ...И пак се воят ангелски крила...

А ето, виж: нима не ти се струва, че хиляди звезди от небесата се спускат в манастира сред гората ?

ВИДЯХ ХРИСТА

Видях Христа. Той беше в две очи усмихнати и пълни с топла влага, – и чух Гласа Му кротко да звучи във детска реч – забъркана и блага.

Видях го във възторга несравним на майката, която с нежна тръпка следеше, как несмелият ѝ син в живота прави първата си стъпка.

В тъмница бях. И там видях Христа: в окови обкован, покрит със рани – и чух Го със пропукани уста да благославя Своите тирани.

И онзи ден пред портата ми там пак Той бе скрит под просешката група, а нямах къшей хляб да Му подам, нито лъжичка гостба да Му супя...

Глава приведох тих и наскърбен и изумен видях Христа в сърце си и от Лука Му светъл осенен изнях за Него тази проста песен.

Змей Горянин (Светлозар Димитров, 1905 – 1958) е български писател. Осъ-ген от Народния съд. Последните години от живота си прекарва в ма-настира Седемте престола, където е и погребан след ранната му смърт.)

ВЕЛИКДЕНСКО АГНЕШКО ПО ГРАДИНАРСКИ

ПРОДУКТИ

800 g агнешко месо
100 мл олио
1 гл. лук
10 g брашно
15 g гоматено пюре
1 морков
100 g гомати
4 чушки пиперки, люти
80-100 g зелен фасул
50 g грах
65 g масло
8 пресни гъби
5 g червен пипер
250 g картофи
½ връзка магданоз
 черен пипер – на вкус

ПРИГОТВЯНЕ

Нарежете агнешкото на ханки и го сложете да се загуши в сгорещената мазнина заедно с малко вода, а след месото добавете накълцания по едро лук, брашното и гоматеното пюре.

Разбъркайте с червения пипер и голейте топла вода. Оставете да къкри на слаб котлон, като добавете нарязаната ситно целина, моркови-те, зеления фасул, граха и предвари-телно загушените в масло гъби.

Щом поври 20 минути, прибавете почистените и нарязани картофи и посолете. Щом омекнат, добавете обелените и нарязани гомати и лютите чушки.

Прехвърлете всичко в тава, поръ-сете с млян черен пипер и накълцан магданоз и сложете да се запече леко в умерено загряна фурна.

HÚSVÉTI BÁRÁNY KERTÉSZ MÓDRA

HOZZÁVALÓK

80 dkg bárányhús
1 dl olaj
1 fej hagyma
10 gr liszt
15 gr paradicsompüré
1 db sárgarépa
10 dkg paradicsom
4 db csípős paprika
8-10 dkg zöldbab
5 dkg borsó
65 g vaj
8 db gomba, friss
5 g pirospaprika
25 dkg burgonya
½ csomó petrezselyem
 feketebors – ízlés szerint

ELKÉSZÍTÉS MÓDJA

A bárányhúst vágjuk kockákra és tegyük fel pirulni a felforrósított zsiradékba egy kevés vízzel, a hús után pedig adjuk hozzá a durvára vágott hagymát, a lisztet és a paradicsompürét.

Szórjuk meg pirospaprikával és öntsünk hozzá meleg vizet. Hagyjuk rotyogni kis lángon, majd adjuk hozzá az apróra vágott zellert, a sárgarépát, a zöldbabot, a borsót és a már vajban megpárolt gombát.

Miután 20 percig főztük, adjuk hozzá a meghámozott és felvágott burgonyát és sózzuk meg. Miután a burgonya megpuhult, adjuk hozzá a meghámozott, felvágott paradicsomot és a csípős paprikát.

Öntsük át az egészet egy tepsibe, szórjuk meg őrölt borssal és apróra vágott petrezselyemmel, majd tegyük be sülni az előmelegített sütőbe kis lángon.

ПРИЗИВ – 1%

Дарете 1% от ганъка си на българ-ските организации и на Българ-ската православна църква в Унгария

Танцов състав » Янтра «
Данъчен номер: 18704950-1-13

Фондация Про скола булгарика
Данъчен номер: 18066184-1-42

Българска православна църква в Унгария
Технически номер: 0372

FELHÍVÁS – 1%

Ajánlja adója 1%-át a magyarországi bolgár civil szervezeteknek és a Magyarországi Bolgár Ortodox Egyháznak

Jantra Néptánc Egyesület
Adószám: 18704950-1-13

Pro Schola Bulgarica Alapítvány
Adószám: 18066184-1-42

Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház
Technikai szám: 0372

Дружество на българите в Унгария Magyarországi Bolgárok Egyesülete 1097 Bp., Vágóhíd u. 62. · tel.: +36 (1) 216-6560 http://www.bolgaregyesulet.hu/	Българска православна църква Св. св. Кирил и Методиѝ Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Pravoszláv Templom 1097 Budapest, Vágóhíd u. 15. tel.: +36 (30) 496-4997
Българско републиканско самоуправление Bolgár Országos Önkormányzat 1062 Budapest, Bajza u. 44. · tel.: +36 (1) 216-4210	Архумангрум Аманасуѝ Atanaszij archimandrita tel.: +36 (20) 291-5825
Столично българско самоуправление Fővárosi Bolgár Önkormányzat 1062 Budapest, Bajza u. 44. · tel.: +36 (1) 216-4211	Българско училище за роген езук Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola 1062 Budapest, Bajza u. 44. · tel.: +36 (1) 216-4210
Български културен институт Bolgár Kulturális Intézet 1061 Budapest, Andrásy út 14. · tel.: +36 (1) 269-4246	Българска гвезуична малцинствена детска градина Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda 1062 Budapest, Bajza u. 44. · tel.: +36 (20) 250-7339
Посолство на Република България в Унгария Bolgár Köztársaság Nagykövetsége 1062 Bp., Andrásy út 115. tel.: +36 (1) 322-0836, +36 (1) 322-0824	Български културен, документационен и информационен център Bolgár Kulturális, Dokumentációs és Információs Központ 1062 Budapest, Bajza u. 44. · tel.: +36 (1) 216-4211

Издание на **БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ** (1062 Буганеща, ул. Байза 44.)

РЕДАКЦИЯ
Виолет Доци (*главен редактор*),
Кирил Наг, Йордан Тютюнкоб

ОТГОВОРЕН ИЗДАТЕЛ g-р Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Министерство на човешките ресурси, Столичното българско самоуправление и на Българските самоупра-вления в I., VIII., XV. район на Буганеща, Уйнеш Пещержебет и във Фелшъожолца, Печ, Сегег, Халастелек, Дунахарасти, Дунакеси, Мишколц, Дебрецен и Сигетсентмиклош.
A BOLGÁR ORSZÁGOS ÖNKORMÁNYZAT (1062 Budapest, Bajza u. 44.) kiadványa
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG Dóczy Violetta (<i>főszerkesztő</i>), Nagy Kiril, Jordan Tütüncov
FELELŐS KIADÓ dr. Muszev Dancso
Megjelenik az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Fővárosi Bolgár Önkormányzat és az I., VIII., XV. kerületi, az Újpesti, a Pesterzsébeti, valamint a Felsőzsolcai, a Pécsi, a Szegedi, a Halásztelki, a Dunaharaszti, a Dunakeszi, a Miskolci, a Debreceni, és a Szigetszentmiklósi Bolgár Önkormányzat támogatásával.

ISSN 14163098
NYOMDAI KIVITELEZÉSÉRT FELELŐS
FesztNet Kft.
DESIGN ÉS NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS
Ruszev Dimitar

Изследователски институт на българите в Унгария
Bolgár Kutatóintézet
1062 Budapest, Bajza u. 44. · tel.: +36 (1) 216-4211

Унгаро-Българска Стопанска Камара
Magyar-Bolgár Gazdasági Kamara
1092 Bp., Ráday u. 33/a. · +36(30)655-9589
www.hbcc.eu

Ресторант Царевец
Carevec Étterem
1097 Budapest, Vágóhíd u. 62. · tel.: +36 (20) 417-8576

Хотел Пула
Hotel Rila
1097 Budapest, Vágóhíd u. 62. · tel.: +36 (1) 32-32-991

МАЙ

07.05 | 10.00 (неделя)

Гергьовден

МЯСТО

двора на храм „Св. св. Кирил и Мемогий“
1097 Будапеща, ул. „Вагохиг“ № 15

17.05 | 19.00 (сряда)

„Докосване“

гостуващ спектакъл от България

МЯСТО

Културно средище „Eötvös 10“
1067 Будапеща, Eötvös utca № 10

28.05 | 11.00 (неделя)

Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост

МЯСТО

двора на храм „Св. св. Кирил и Мемогий“
1097 Будапеща, ул. „Вагохиг“ № 15

MÁJUS

05.07 | 10.00 (vasárnap)

Szent György-nap

HELYSZÍN

a Szent Cirill és Szent Metód templom
udvara | 1097 Budapest, Vágóhíd utca 15.

05.17 | 19.00 (szerda)

Érintés

vendéjáték Bulgáriából

HELYSZÍN

Eötvös 10 Közösségi és Kulturális Színtér
1067 Budapest, Eötvös utca 10.

05.28 | 11.00 (vasárnap)

A bolgár kultúra és a szláv írásbeliség napja

HELYSZÍN

a Szent Cirill és Szent Metód templom
udvara | 1097 Budapest, Vágóhíd utca 15.